

Bedömarutlåtande utbildningsutvärdering med extern bedömning vid Försvvarshögskolan

Fyll i utbildning här: 2PK18 Masterprogram i politik och krig ¹ , krigsvetenskaplig inriktning
Datum för slutversion: 2021-02-09
Slutgiltigt bedömarutlåtande sänds till bedömargruppens sekretariat för expediering inom Försvvarshögskolan.

Utbildningsutvärderingen med externa bedömare har utvärderat utbildningens förutsättningar, utformning, genomförande och resultat samt hur utbildningen säkerställer hög kvalitet och arbetar med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Detta har gjorts utifrån bedömningsområdena:

- Förutsättningar
- Utformning, genomförande och resultat
- Studentperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

Följande personer har ingått i bedömargruppen:

- Docent Joakim Berndtsson, Göteborgs universitet, extern sakkunnig, ordförande
- Docent Lisa Hultman, Uppsala universitet, extern sakkunnig
- Docent Aida Alvinus, sakkunnig inom FHS
- Mimmi Söderberg Kovacs, Folke Bernadotteakademin, extern sakkunnig från professionen
- Fabian Modin, studentrepresentant

Följande underlag har ingått i utbildningsutvärderingen:

- Utbildningsplan Masterprogram i politik och krig (2018)
- Kursplaner inkl litteraturlistor, kursbeskrivningar och kursvärderingar (2018-2020)
- Självvärdering inkl tabell med lärarkompetens och lärarkapacitet samt matris över uppfyllelse av examensmål för Master i politik och krig (2020)
- 5 st slumpmässigt valda självständiga arbeten (2020)
- Nyckeltal (sökstatistik och prestationer)

Bedömargruppen har genomfört intervjuer 26-27 november 2020 med utbildningsföreträdare och studenter/doktorander. Vid intervjuerna deltog:

¹ Från och med omgången som startar HT21 heter programmet Politik, säkerhet och krig. De två inriktningarna statsvetenskap och krigsvetenskap kvarstår.

Datum
2020-02-09

- Tom Lundborg, programansvarig
- Kersti Larsdotter, studierektor i krigsvetenskap och kursansvarig lärare
- Jerker Widén, vice ordförande i ämnesrådet krigsvetenskap
- Jan Ångström, kursansvarig lärare
- Lindy Erikson-Newlove, kursansvarig lärare
- Annick Wibben, kursansvarig lärare och handledare
- Simon Hollis, kursansvarig lärare
- Kristin Ljungkvist, kursansvarig lärare
- Fredrik Doeser, kursansvarig lärare och handledare
- Anna Friman, student
- Karl Modig, student
- Linnea Nyberg, student
- Eva-Karin Gardell, institutionschef (Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap)
- Dan Hansén, biträdande institutionschef (Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap)
- Stefan Wilson, avdelningschef taktikavdelningen (Militärvetenskapliga institutionen)
- Andreas Forsman, avdelningschef operativa avdelningen (Militärvetenskapliga institutionen)

Utlåtande

a) Sammanfattning av de viktigaste slutsatserna

Sammantaget finner bedömargruppen att programmet/inriktningen håller tillfredsställande kvalitet, samtidigt som det finns utrymme för utveckling och förbättring. Studenter på programmet, liksom utvärderingar av ingående kurser, vittnar överlag om en god utbildningsmiljö, hög kvalitet i undervisning, och genomströmningen på kurser är i de flesta fall god. Lärarna på programmet är aktiva forskare, vilket bidrar till utbildningens forskningsanknytning. Utbildningens kvalitet stärks vidare av att de flesta lärare har genomgått högskolepedagogisk utbildning. Områden för utveckling innefattar bland annat förtydligande av programstrukturen och förstärkning av den krigsvetenskapliga profilen för att bidra till studenternas progression och lärande inom huvudområdet. Vidare finns utrymme till förbättringar avseende jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, samt utbildningens koppling till hållbarhetsfrågor. Till detta kommer också delvis redan kända otydigheter när det gäller utbildningens organisation och styrning, samt arbete med rekrytering av studenter och av framförallt kvinnliga forskare och lärare.

b) Bedömning av utbildningen

Bedömningsområde Förutsättningar

Bedömningsgrund personal (lärarkompetens och lärarkapacitet)

Lärarkapaciteten inom ämnet Krigsvetenskap bedöms i dagsläget vara god. Totalt 121 lärare undervisar på de civila och militära programmen och kurserna i krigsvetenskap vid FHS (Självvärdering sid. 3; Bilaga 1 till Självvärdering: Lärartabell). De lärare som

Datum
2020-02-09

undervisar på Masterprogrammets krigsvetenskapliga inriktning är i regel disputerade och aktiva forskare, vilket i sin tur stärker programmets forskningsanknytning.

Bland hela gruppen lärare i krigsvetenskap finns en stor övervikt av män (fördelningen män/kvinnor är ca. 80/20). Detta är ett problem och pekar på ett behov av att arbeta strategiskt och långsiktigt med rekrytering i ämnet. I lärargruppen finns även en stor andel icke disputerad personal, bland annat från professionen (officerare), och personal med tidsbegränsad anställning. Det är inte tydligt hur detta påverkar Masterprogrammet i dagsläget, men det reser frågor om vetenskaplig anknytning och långsiktig bemanning för krigsvetenskapliga utbildningar vid FHS i stort.

Även självvärderingen (s. 3) lyfter frågan om långsiktig kompetensförsörjning. Här pekar man på potentiella problem för Masterprogrammet, exempelvis som en följd av ökade studentvolymerna på de militära programmen, samt att lärare som en effekt av detta får mindre tid för kompetensutveckling. Även hög arbetsbelastning för lärare lyfts fram som en utmaning, vilket bekräftas av de intervjuer som bedömargruppen genomfört. Risken här är att lärarna på Masterprogrammet inte hinner med vetenskaplig och pedagogisk kompetensutveckling och att organisationen på sikt tappar viktig kompetens.

Lärarnas ämneskunskaper bedöms överlag som mycket goda, vilket framgår av såväl kursvärderingar som bedömargruppens intervjuer med studenter. Dock finns det större variation när det gäller lärarnas pedagogiska och didaktiska skicklighet, deras förmåga att arbeta med befintlig lärplattform (Canvas) samt varierade undervisnings- och examinationsformer. En stor andel lärare har genomgått grundläggande högskolepedagogisk utbildning (en eller två kurser á 7,5hp), men det verkar saknas möjligheter och resurser för vidare pedagogisk kompetensutveckling och gemensamma forum för pedagogiskt kvalitetsarbete.

Bedömningsgrund utbildningsmiljö

Utbildningsmiljön bedöms vara god, och blandningen av civila och militära studenter och lärare uppskattas överlag av både studenter och personal. Det finns som regel tillgång till ändamålsenliga lokaler, även om det studenterna ibland upplever brist på studieplatser (särskilt grupprum) och att det kan vara trångt kring lunchtid i matsalen. Studenterna har tillgång till relevant kurslitteratur och sökbara databaser via Anna Lindh-biblioteket. Den digitala utbildningsmiljön uppfattas överlag som väl fungerande, även om studenterna också påpekar att lärarnas användning av Canvas och andra digitala verktyg i undervisningen varierar mellan kurser. Den globala pandemin under 2020 innebar stora utmaningar för både studenter och lärare vad gäller utbildningsmiljö, men omställningen till distansundervisning verkar ha fungerat efter omständigheterna väl.

Den största utmaningen när det gäller utbildningsmiljön utgörs av den ökning av studentvolymerna som lärosätet genomför. Ökningen av antalet studenter sker främst på de militära programmen, vilket i sin tur riskerar att förstärka eller skapa problem med brist på studieplatser och seminarierum, samt med planering och genomförande av undervisning. Utbyggnaden av de militära utbildningarna riskerar också att förstärka negativa konsekvenser av och uppfattningar om snedfördelning av resurser och möjligheter för olika (civila och militära) studentgrupper.

Bedömningsområde Utformning, genomförande och resultat

Datum
2020-02-09

Bedömningsgrund styrning och organisation

Styrningen och organisationen av ämnet Krigsvetenskap är komplicerad, och förknippas med flera olika samverkans- och samordningsproblem. Som ett resultat pågår för närvarande ett organisatoriskt reformarbete, inklusive inrättandet av en egen/samlad institution för ämnet Krigsvetenskap. Idag delas ansvaret för ämnet som helhet mellan två olika institutioner (MVI och ISSL), vilket bidrar till oklara ansvarsförhållanden gällande ämnets profil och utveckling.

Flera otydligheter när det gäller ansvarsfördelning, koordination och ledning är kända och lyfts både i självvärderingen och i intervjuer med programledning och lärare. Utöver detta nämns också oklarheter när det gäller vissa administrativa processer och system, samt olika synsätt inom organisationen när det gäller utbildning, forskning och ämnesutveckling (Självvärdering sid. 5-6). Sammantaget försvårar den nuvarande organisationen ämnesutveckling och koordination mellan olika utbildningar i krigsvetenskap, vilket i sin tur riskerar att påverka utbildningskvaliteten negativt. Den pågående omorganisationen kan skapa en tydligare organisation för ämnet, samt öka möjligheterna till gemensam ämnesutveckling.

Samtidigt finns det utmaningar när det gäller resurs- och personalfrågor mellan de civila och militära programmen med krigsvetenskapliga delar. För Masterprogrammet i politik och krig blir det viktigt att omorganisationen inte försämrar tillgången till vetenskapligt och pedagogiskt kompetent personal inom krigsvetenskap, samt att lärare ges goda möjligheter till såväl vetenskaplig som pedagogisk kompetensutveckling. Det är vidare viktigt att omorganisationen också hanterar frågor om resurstilldelning för olika utbildningar så att lärares arbete inom likvärdiga delar inte ges olika förutsättningar.² Slutligen är det viktigt att omorganisationen hanterar frågor om samverkan kring programmets inriktningar (statsvetenskap och krigsvetenskap) – inte minst om dessa faller under olika organisationsenheter.

När det gäller formella styrdokumentet och riktlinjer för programmet (utbildnings- och kursplan, litteraturlistor etc.) så är organisationen och ansvarsfördelningen tydligare, men strukturen får ändå anses något tungrodd. Medan det får anses rimligt att utbildningsplaner fastställs och kvalitetsgranskas centralt i FoUN i syfte att upprätthålla högskolegemensamma principer, så är det mindre uppenbart varför kursplaner inte kan beslutas mer lokalt (i ämnesrådet, eller i institutionsstyrelsen eller motsvarande efter omorganisationen). I självvärderingen menar man vidare (sid. 5) att nuvarande system garanterar exempelvis likhet i formulering av lärandemål mm. Dock är det tydligt av underlaget att det finns skillnader i formulering/organisering av lärandemål (se nedan).

Bedömningsgrund utformning, genomförande och resultat

Ämnet krigsvetenskap (War Studies) finns vid ett flertal lärosäten internationellt. I Sverige är det endast FHS som i dagsläget erbjuder civila utbildningar i ämnet, vilket gör programmet unikt. Programmet ges på engelska och har potential att locka studenter

² Självvärderingen (sid. 9) anger exempelvis att vissa liknande kurser inom uppdragsutbildningarna kan ha så mycket som 10-30 gånger högre resurstilldelning.

Datum
2020-02-09

med olika kulturell och akademisk bakgrund. Studenter som genomgått programmet kan dessutom utgöra en god rekryteringsbas för forskarutbildning och, på sikt, personal.

När bedömargruppen granskat underlag och genomfört intervjuer med såväl företrädare för institutionerna, kursansvariga och studenter så återkommer frågor om ämnesbeskrivning och profil. I underlaget (se exempelvis Utbildningsplan 2PK18, 2018-03-06; FHS utbildningssidor) beskrivs och definieras krigsvetenskap som ämne eller kunskapsområde på olika sätt och man hänvisar till olika teori- och ämnestraditioner. En pågående och dynamisk diskussion av ämnesidentitet är viktig, men riskerar också att skapa otydlighet som påverkar utbildningens kvalitet.

I utbildningsplanen för programmet (Utbildningsplan 2PK18, 2018-03-06) beskrivs de två inriktningarna. Här framgår att programmet innehåller ett mycket stort mått av valfrihet. För den krigsvetenskapliga inriktningen är det tre kurser som är obligatoriska: Militär maktutövning (2PK036), Metod (2PK035) och Masteruppsats (2PK034).³ Under termin 2 väljer studenter (från båda spåren) från ett utbud av totalt 16 kurser som varierar över tid, och som ger möjlighet till fördjupning eller breddning av kunskaper inom olika teman (Självvärdering sid. 7). Under termin 3 finns möjlighet att göra praktik (en valbar kurs), vilket de flesta studenter verkar göra (ibid.). Termin 4 ägnas åt uppsatsarbetet.

Det nuvarande upplägget innebär att det endast är en ämnesspecifik kurs om 15 hp (Militär maktutövning, 2PK036)⁴ som är obligatorisk för alla studenter. Detta bidrar till svårigheten att tydliggöra programmets ämnesmässiga profil gentemot den statsvetenskapliga grenen av programmet, gentemot potentiella studenter och mot tänkbara arbetsgivare. Som någon student uttryckte det så upplevs skillnaden mellan de olika inriktningarna som ganska liten. Givet att ämnet dessutom är relativt svårt att tydligt definiera och avgränsa mellan FHS olika utbildningar där Krigsvetenskap ingår, så skulle programmet stärkas av att utöka antalet obligatoriska kurser under det första utbildningsåret (dvs. framförallt på termin 2). Även om ett flertal av de valbara kurserna under termin 2 (och 3) är inom det krigsvetenskapliga fältet, ställer det nuvarande upplägget höga krav på koordinering av innehåll, lärandemål och läraktiviteter för att undvika överlappningar, skapa progression i lärande, och för att ge studenterna likvärdiga förutsättningar att nå examensmålen (se även Självvärdering sid. 7).⁵

Som framgår av självvärderingen öppnar det nuvarande upplägget med många valbara kurser också för stor valfrihet när det gäller bredd eller fördjupning inom ämnet. Medan många studenter (inklusive de som vi intervjuat) uppfattar valfriheten som i grunden positiv, så är frågan om inte en utbildning på avancerad nivå bör innehålla en högre grad av obligatorisk fördjupning i ämnet och centrala teman. Ur ett kunskapsperspektiv kan det vara intressant att fundera på vad studenter får med sig om de läser kurs 1 (ämneskurs), kurs 2 (metod), valbara kurser inom ett annat spår termin två och ingen

³ För studenterna finns också möjlighet att göra en magisteravgång (60hp); i dessa fall skriver studenter en magisteruppsats om 15hp under den andra halvan av andra terminen.

⁴ Från HT21 heter kursen Studiet av Krig och konflikter, 15hp.

⁵ Svårigheten att skapa en överblick blir också tydlig när man tittar på hur kursernas lärandemål relaterar till examensmålen (se Bilaga 2 till Självvärdering, Matris för uppfyllande av examensmål). Här anges endast de obligatoriska kurserna samt praktikkursen i översikten, med hänvisning till att de valbara kurserna inte "på egen hand [kan] utgöra grund för studenten att uppnå examensmålen" (ibid.).

Datum
2020-02-09

programkurs termin tre. Intressant nog upplevde studenterna att de valbara kurserna generellt sett hade för lite fokus på just krigsvetenskap och istället låg närmare ämnet statsvetenskap. Medan någon tyckte det var bra, så efterfrågade andra en tydligare och mer distinkt krigsvetenskaplig profil på dessa kurser (och/eller förtur för studenter som läser den inriktningen på de mer krigsvetenskapligt orienterade kurserna) för att särskilja de två inriktningarna. En möjlighet är att tydligare strukturera de valbara kurserna på ett sådant sätt att de i praktiken innebär två eller tre fördjupande ämnesmässiga inriktningar med progression och platsgaranti inom respektive spår. Detta skulle underlätta både kontroll och koordinering av progression i ämneskunskaper.

När det gäller nivån på de olika kurserna så uppfattas denna i både kursvärderingar och intervjuer med studenter som överlag väl avvägd för avancerad nivå. Detta stärks även av de examensarbeten som bedömargruppen haft tillgång till, vilka överlag håller god kvalitet och visar god måluppfyllelse. Bedömargruppens vetenskapligt och pedagogiskt sakkunniga är eniga med examinatorerna om bedömningarna (betygssättningen) av uppsatserna. Några av uppsatserna är svagare när det gäller explicit ämnesanknytning (och kunskapsbidrag) samt analytisk förmåga och förståelse för och applicering av valda metoder. Även om det är svårt att generalisera utifrån det begränsade urvalet skulle vi ändå vilja resa frågan om kopplingen mellan metodkursen (termin 1) och examensarbetskursen (tidigare termin 4, nu termin 3).

Metodkursen (2PK035) är genomtänkt och ger studenterna goda möjlighet till kunskapsutveckling och reflektion kring en rad vetenskapliga och metodologiska perspektiv, men studenterna får eventuellt inte tillräckliga praktiska kunskaper när det gäller att applicera olika metoder och tekniker (även om detta är ett av lärandemålen för kursen). Att döma av kursvärderingen från H19 lägger dessutom många studenter relativt lite tid (ca. 30 timmar) på studier under kursen, och även detta kan ju få utslag i hur väl studenterna når kursmålen. Metodkursen ligger dessutom tidigt i programmet, redan på termin 1, och avståndet till examensarbetet kan göra det svårt för studenterna att hålla igång metodkunskaperna. Visserligen inleds uppsatskursen med några repeterande föreläsningar om forskningsdesign och uppsatsskrivande, men mycket ansvar för att hjälpa studenten med metod hamnar på handledaren. Den nu genomförda flytten av uppsatskursen till termin 3 minskar avståndet i tid något, men det är också möjligt att införa mer av praktisk metodkunskap genom hela programmet för att stärka studenterna färdigheter i det vetenskapliga hantverket. En metod- eller analysstrimma kan skrivas in under färdighetsmålen i kursplanerna och knyts till kursernas tematiska innehåll. Träning i att genomföra komplexa analysuppgifter (utöver uppsatsen) både i grupp och enskilt reflekterar också uppgifter och utmaningar i arbetslivet.

I samband med uppsatskursen saknas en formell process för etikprövning. Under intervjuerna framkom det att det finns en informell process för att pröva studenternas idéer. Här ser vi en möjlighet att utveckla denna process – inte bara för att göra det mer transparent, utan också för att det skulle vara pedagogiskt värdefullt för studenterna att mer öppet reflektera över forskningsetiska frågor.

När det gäller pedagogiska ansatser och undervisningsformer på programmets kurser så finns det variationer, även om tyngdvikten ligger på föreläsningar och seminarier. Därutöver ingår mindre övningar och scenarion/spel på vissa kurser, vilket verkar vara mycket uppskattade inslag. När det gäller upplägg är det också tydligt att det finns olika

Datum
2020-02-09

ambition vad gäller presentation av upplägg och innehåll.⁶ Här kan nämnas kursen Ombudskrig (2PK090) som har ett mycket tydligt upplägg, med en väl genomtänkt kursguide som vittnar om ett studentcentrerat och studentaktivt perspektiv på lärande. Kursvärdering och kursrapport visar också att studenterna i hög grad uppskattat upplägget. Även om många kurser har ett överlag traditionellt upplägg med seminarieuppgifter och en skriftlig examinationsuppgift (ex. paper) på slutet (ex. 2PK071, 2PK072), så finns variationer i form av exempelvis rollspel, policybriefs mm. Här finns uppenbart möjlighet till vidare utveckling för att skapa variation i både kursupplägg och examinationsuppgifter som möjliggör både formativ och summativ bedömning av studenternas prestationer. Det vore också möjligt att ta vara på goda exempel när det gäller utformning av kursguider och kursupplägg på Canvas.

När det gäller formella kursdokument så finns det skillnader i hur kursplaner skrivs. I vissa fall sorteras lärandemål under de tre rubrikerna (Kunskap/förståelse, Färdighet/förmåga, Värderingsförmåga/förhållningssätt), i andra fall inte alls, eller endast under en eller två rubriker (se exempelvis kursplaner för 2PK035, 2PK068, 2PK090, 2PK076). Rubrikerna kan användas för att tydligt presentera lärandemål för studenterna och dessutom se till att de möts av liknande uppdelningar genom utbildningen. De kan också vara ett sätt för kurs- och utbildningsledning att få en överblick över progression inom olika områden (exempelvis färdighet och förmåga) så att kursernas innehåll speglar vad man vill att studenterna ska få med sig över terminer.

Vi avslutar denna del med några observationer kring resultat. Som konstateras i självvärderingen har programmet ett vikande söktryck (Bilaga Antagningsstatistik; Självvärdering sid. 2). Både antalet kvinnor och personer utan svenskt personnummer (internationella sökande) har minskat. Antalet registrerade studenter (på första kursen) är dock relativt stabil och ligger mellan 22-25 studenter. Institutions- och programledning bör utveckla strategier för att attrahera fler förstahandssökande, särskilt bland kvinnor och bland internationella studenter. Av intervjuerna som bedömargruppen genomfört framgår att ett flertal åtgärder redan planeras och/eller vidtagits (som exempelvis att anpassa ansökningstiden till den internationella ansökningsomgången), och denna rapport kan bidra med ytterligare underlag för åtgärder.

När det gäller genomströmning så ligger denna överlag relativt högt. Underlaget är dock litet, så det är svårt att dra generella slutsatser. Vad man kan se är dock att prestationsgraden för uppsatskursen är lägre än snittet för övriga kurser/terminer (Självvärdering sid. 2). Detta förklaras i självvärderingen delvis med att flera studenter erbjudits arbete efter praktikkursen (termin 3) vilket därmed gjort det svårt för dessa att slutföra programmet. Flytten av praktikkursen till termin 4 skulle kunna förbättra detta utfall. Bedömargruppen vill dock understryka vikten av att analysera detta vidare och att se prestationsgraden för examensarbeten också i relation till frågor om programmets innehåll och struktur (bland annat vad avser färdigheter i metod), samt lärarnas/handledarnas kompetens. En annan kurs som sticker ut är 2PK086 Framställa en forskningsöversikt, där prestationsgraden (HST/HPR) är 0,3 (Översikt, prestationer, HST/HPR). Även här bör kurs- och programledning analysera upplägg och

⁶ Det ska understrykas att bedömargruppen haft tillgång till kursplaner och kursguider i pdf-format. Genomgången gäller detta innehåll men inte sådant som finns presenterat på exempelvis Canvas.

Datum
2020-02-09

genomförande för att identifiera anledningarna till den lägre prestationsgraden. I övrigt har bedömargruppen inte något underlag vad gäller prestationer under termin 2, då studenter från de olika programriktningarna blandas (Självvärdering sid. 2). Detta i sin tur är olyckligt då dessa valbara kurser är en central del av programmet.

Bedömningsgrund internationaliserings- och hållbarhetsperspektiv

Programmet ges på engelska och är öppet för internationella sökande. Andelen internationella sökande har dock minskat. Programmet erbjuder vidare studenter mobilitet inom ramen för Erasmus+, MFS, eller genom att göra praktik utomlands, vilket är positivt, men endast ett fåtal studenter utnyttjar dessa möjligheter (Självvärdering sid. 8). Dock har ett antal studenter gjort praktik i ett annat land (Internship War Studies – Overview HT19). Det framgår inte av underlaget om också lärare på programmet kan utnyttja mobilitetsavtal eller i vilken utsträckning detta görs. Graden av faktisk internationalisering får betraktas som relativt låg. Dock har ett antal lovande åtgärder vidtagits för att öka andelen internationellt sökande, exempelvis genom att synkronisera ansökningsperioden med den internationella omgången samt att sprida information om programmet i bredare kanaler. Här finns möjlighet att vidta ytterligare åtgärder, såsom att utveckla ett strukturerat program för läromobilitet samt utbytesavtal med lärosäten som erbjuder liknande utbildningar. Även en tydligare presentation av programmets (och inriktningens) profil, där utbildningens unika innehåll förklaras, skulle kunna bidra till att attrahera fler internationella sökande.

När det gäller hållbarhetsfrågor finns utrymme för utveckling. I dagsläget finns få delar av programmet som explicit hanterar dessa frågor, även om flera kurser indirekt berör aspekter av hållbar utveckling. Här finns möjligheter att knyta programmets innehåll och fokus tydligare till exempelvis Agenda 2030 och hållbarhetsmålen. Detta skulle göra det möjligt att problematisera dominerande perspektiv inom det egna kunskapsfältet, samt att fler perspektiv på konflikt, krig, säkerhet och hållbar utveckling blev mer synliga i programmets kurser.

Bedömningsgrund jämställdhets- och mångfaldsperspektiv

På ett formellt och organisatoriskt plan omfattas både lärare och studenter av ett omfattande och välutvecklat system för att besörja deras rättigheter när det gäller jämställdhet och likabehandling (se Självvärdering sid. 9). Däremot saknas en systematisk jämställdhetsintegrering av kurslitteratur och perspektiv. Obalansen reflekterar en global situation inom akademien och ämnet som helhet, men programmet skulle gynnas av att tydligare lyfta fram och explicit adressera detta problem, och dess tänkbara konsekvenser, inom ramen för utbildningen.

Utifrån intervjuerna upplever bedömargruppen att det finns en medvetenhet bland lärare och programansvariga kring behovet av att balansera innehåll och litteratur samt att inkludera fler, icke-västerländska, perspektiv i utbildningen. Flera åtgärder har nyligen vidtagits, exempelvis när det gäller val av litteratur på introduktionskursen, men dessa förändringar speglas inte (ännu) i det underlag bedömargruppen tagit del av. Även inrättandet av Anna Lindh-professuren har tydligt bidragit till att stärka programmets innehållsmässiga fokus på ämnesområdet genus, säkerhet och krig. Institutions- och

Datum
2020-02-09

programledning bör skapa förutsättningar för att stödja ett systematiskt arbete med att genomlysna och utveckla jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ytterligare.

Bedömningsgrund uppföljning, åtgärder och återkoppling

Det systematiska kvalitetsarbetet inom programmet utgår främst från kursansvariga (Självvärdering sid. 5). Kursvärderingar genomförs i regel efter genomförda kurser och kursansvarig producerar en rapport med eventuella förslag på åtgärder som sedan diskuteras i Ämnesrådet (utbildningsutskottet). Utöver detta genomför FoUN tematiska utvärderingar (se exempelvis utvärdering av Grundkurs i Krigsvetenskap, 2017) samt organiserar utbildningsutvärdering med extern granskning.

De interna strukturerna ger goda möjligheter att identifiera och hantera kvalitetsfrågor på kursnivå. De flesta kurser som getts och som ingår i underlaget har genomfört kursvärderingar, ibland både skriftliga och muntliga. Kursrapporter vittnar om att studenternas feedback ofta tas om hand av kursansvarig som föreslår förändringar av innehåll och struktur baserat på utvärderingarna.

För uppsatskursen (2PK034) finns ingen kursvärdering då ingen av studenterna svarade på enkäten. Enligt kursrapporten blev kursansvarig sjuk och en annan lärare fick ta över, men ingen kursutvärdering genomfördes. Detta är givetvis problematiskt – inte minst då kursen hade förhållandevis låg genomströmning (56 % för masteruppsatserna enligt kursrapporten, 67 % för kursen enligt självvärderingen). Här borde det finnas system för att samla in och hantera studenternas feedback även i fall där kursansvarig är frånvarande. Ett sådant system skulle kunna vara att utse biträdande- eller medkursansvariga för samtliga kurser på programmet. Detta skulle minska arbetsbelastningen för kursansvariga (som i många fall är ensamma på de mindre kurserna), samt säkerställa att uppföljnings- och kvalitetsarbete fungerar.

Självvärderingen beskriver förhållandet mellan studierektor och programansvarig som välfungerande när det gäller Masterprogrammet i politik och krig (där programansvarig är placerad vid ISSL). Dock ser det annorlunda ut när det gäller förhållandet till andra krigsvetenskapliga utbildningar vid FHS, där programledningarna är placerade vid en annan institution och där det verkar saknas forum och kanaler för kontinuerligt, gemensamt ämnes- och kvalitetsarbete (Självvärdering sid. 6). Detta är ogynnsamt för den gemensamma ämnesutvecklingen och koordinationen mellan kurser och program (se ovan), men också för det systematiska kvalitetsarbetet. Eventuellt kan detta förändras och förbättras i och med kommande organisatoriska förändringar och pågående arbete med att förtydligande av ansvar och implementering (Självvärdering sid. 10). Här skulle det vara möjligt att utveckla former för gemensam ämnesutveckling och pedagogiskt kvalitetsarbete. För programmet är det slutligen viktigt att genomlysna och arbeta med frågor om innehåll, progression och pedagogisk utveckling mellan kurser och över terminerna, inte minst med tanke på det stora antalet valbara kurser (se ovan).

Bedömningsområde Studentperspektiv

Bedömningsgrund studentperspektiv (studenter och studentinflytande)

Studentinflytandet vid FHS bedöms överlag fungera tillfredsställande. Studenterna är representerade i viktiga beslutsfattande organ (ämnesråd, utbildningsutskott mm) och de

Datum
2020-02-09

flesta kurser/kursansvariga arbetar aktivt med att samla in och ta tillvara studenternas feedback om utbildningen. Studenterna är aktiva när det gäller att lämna feedback, vilket bland annat visas av relativt höga svarsfrekvenser för kursvärderingar och en aktiv studentkår (Självvärdering sid. 10).

Möjligheterna till kontinuerlig (och mer informell) dialog och feedback från studenter har förändrats i och med den globala pandemin, och här är det givetvis viktigt att lärare och programansvariga tillser att det fortsatt finns möjligheter till kontinuerlig dialog, samt att studenter hålls informerade om möjligheter och kanaler för inflytande. Under intervjuerna framkom att det finns variation i hur aktivt lärare/kursansvariga arbetar med feedback från studenterna, något som också kan ses i kursrapporterna. Här är det viktigt att programledning och studierektor arbetar aktivt med att ta tillvara goda exempel när det gäller exempelvis kursvärdering och kursrapporter, samt att lärare och kursansvariga har tydliga riktlinjer att förhålla sig till, exempelvis när det gäller kursrapporternas utformning samt återföring av resultat till studenterna.

En ytterligare fråga som lyftes under intervjuer och som också berörs i självvärderingen (sid. 9) handlar om anonymisering av examinationer. I vissa fall är det omöjligt eller pedagogiskt olämpligt att anonymisera examinationer och resultat (exempelvis när det gäller examensarbeten eller grupparbeten). Samtidigt är det viktigt att anonymisering av examinationer och resultat sker i möjligaste mån. Utifrån intervjuerna verkar det finnas olika hantering av detta bland lärare på programmet. Studierektor och programledning bör följa upp hanteringen av anonyma examinationer och tillse att lärare använder sig av detta i möjligaste mån.

Slutligen vill bedömargruppen också lyfta frågan om förhållandet mellan civila och militära studentgrupper. Det är förståeligt att det finns skillnader i resurstilldelning mellan uppdrags- och anslagsfinansierade utbildningar vid FHS, vilka i många fall har olika utformning och förutsättningar. Samtidigt verkar det också finnas upplevelser bland vissa studenter och lärare att prioriteringar och stödsystem skapar olikheter som påverkar de civila studenternas förutsättningar negativt. Ledningen för institutioner och program bör undersöka detta närmare och i möjligaste mån tillse att olikheter i utbildningarnas förutsättningar inte är sådana att de påverkar kvalitén i utbildningen negativt.

Bedömningsområde Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund arbetsliv och samverkan

Programmet har stark anknytning till relevant yrkesverksamhet och samverkan med det omgivande samhället, framför allt via praktikterminen på programmet. Givet FHS geografiska läge och skolans starka kopplingar till både Regeringskansliet och Försvarmakten och flera för ämnet centrala myndigheter skulle anknytningen kunna utvecklas ytterligare. Exempelvis skulle utbildningen kunna inkludera mer inslag av exempelvis studiebesök vid relevanta arbetsplatser och fler gästföreläsningar av yrkesverksamma personer (utöver officerare). Utbildningens relevans för arbetslivet skulle också kunna öka med en större tonvikt på militära förhållanden och konfliktdynamik utanför Europa och stormakterna. De utexaminerade studenternas

Datum
2020-02-09

konkurrenskraft på arbetsmarknaden skulle också gynnas av en något ökad fokus på färdigheter såsom konfliktanalys, scenarioarbete och muntliga presentationer.

I följande avsnitt c) och d) identifierar vi styrkor och utvecklingsområden. Dessa överensstämmer i flera fall med – och understryker således – observationer som görs i självvärderingen (sid. 12-13).

c) Styrkor/framgångsfaktorer

- Inriktningen krigsvetenskap finns i dagsläget endast vid FHS och är därmed unik i Sverige.
- Vid FHS arbetar både civila och militära studenter och lärare från Sverige och utomlands inom en relativt liten och modern miljö. Detta bidrar till en dynamisk och mer personlig utbildningsmiljö.
- Studenterna har överlag god tillgång till digital infrastruktur, biblioteksresurser och ändamålsenliga lokaler.
- Lärare som undervisar på programmet är oftast aktiva forskare vilket bidrar till utbildningens koppling till aktuell kunskapsutveckling, samt möjligheten att utforma ämnesmässig fördjupning och bredd.
- FHS har överlag stark anknytning till relevant yrkesverksamhet och samverkan med det omgivande samhället.
- Kurser på programmet får överlag goda omdömen av studenter och genomströmningen är i de flesta fall god.

d) Svagheter/utvecklingsområden

- Ämnesidentiteten för krigsvetenskap framstår som splittrad och det finns otydligheter i förhållandet mellan civila och militära utbildningar.
- Organisation, ledning och ansvar för programmet och ämnet är otydlig vilket försvårar koordination, ämnes- och programutveckling.
- Programmet har ett vikande söktryck, särskilt bland kvinnor och internationella studenter.
- Det finns obalans i andelen manliga och kvinnliga lärare och forskare inom ämnet.
- Programstrukturen och uppdelningen mellan de olika inriktningarna är otydlig och kan försvåra koordination mellan kurser och tydlighet i progression i lärande inom huvudområdet (krigsvetenskap).
- Olikheter i hur kursplaner utformas samt hur innehåll presenteras i kursguider skapar otydlighet för studenter och lärare när det gäller innehåll, kunskapsmål och progression.
- Flera av FHS utbildningar är under expansion och det finns risk att detta medför negativa konsekvenser när det gäller lokaler och infrastruktur, personalförsörjning och utbildningskvalité.

e) Förslag på åtgärder

Pågående och föreslagna förändringar av programmets organisation och innehåll kan hantera flera av de utmaningar som identifieras ovan. Detta gäller exempelvis arbete med

Datum
2020-02-09

att rekrytera fler internationella studenter, omorganisationen av krigsvetenskap under en institution, samt utveckling av innehåll i introduktions- och metodkurs. Utöver dessa åtgärder föreslår bedömargruppen följande åtgärder:

- Utveckla och kommunicera ämnesidentiteten och programmets (eller inriktningens) profil så att det blir tydligare hur krigsvetenskap vid FHS definieras, särskilt som akademiskt ämne och i relation till andra liknande utbildningar internationellt.
- Utveckla tydliga strategier för rekrytering av personal för att stärka personalförsörjning och attrahera fler kvinnliga sökande.
- Förtydliga programmets struktur så att det blir tydligare hur studenterna uppnår progression i huvudområdet. Detta kan göras på olika sätt, exempelvis genom att:
 - Utveckla tydligare rekommenderade studiegångar för studenter inom det krigsvetenskapliga spåret och/eller öka andelen obligatoriska kurser inom huvudområdet.
 - Omorganisera utbildningen så att krigsvetenskap utgör ett eget program.
- Utveckla ämnes- eller programgemensamma riktlinjer för utformning av kursplaner, kursguider och hantering av kursvärderingar.
- Utveckla gemensamma riktlinjer och former för pedagogisk utveckling och kvalitetsarbete samt rekommendationer för att uppnå variation i läraaktiviteter och examinationsformer.
- Utveckla progression i färdigheter i metod och analys genom programmet.
- Genomför en systematisk analys och jämförelseintegrering av kurslitteratur och perspektiv.

f) Omdöme utbildningens kvalitet:

Tillfredsställande

Ej tillfredsställande

Motivering: Programmet uppfyller grundläggande kvalitetskrav för program på avancerad nivå. Studenternas förutsättningar att nå kurs- och examensmål bedöms överlag vara goda, liksom tillgången till vetenskapligt och pedagogiskt kompetent personal.